Co když nemáte minimální doby pojištění

Existuje i mírnější podmínka pro ty, kteří minimální dobu pojištění nemají. Je to ale za cenu pozdějšího důchodu.

Je možné jít do důchodu o 2 roky později po dosažení důchodového věku a v takovém případě se minimální doba pojištění snižuje na 20 let, případně na 15 let bez náhradních dob. Zároveň je nutné dodat, že v tomto případě se vždy počítá důchodový věk muže stejného data narození a snížení věku za děti u žen se nezohledňuje.

Nárok na pobírání starobního důchodu máte také v okamžiku, kdy jste dosáhli důchodového věku, jste invalidní (bez ohledu na stupeň) a zároveň máte nárok na invalidní důchod, případně jste se stali invalidní kvůli pracovnímu úrazu. Pokud vám chybí minimální doby pojištění, pak nadále pobíráte přiznaný invalidní důchod. Jakmile dosáhnete 65 let, invalidní důchod se vám automaticky změní na takzvaný transformovaný důchod ve stejné výši a ten již pobíráte natrvalo.

Proč není dobré mít mezery v pojištění

Velkou výhodou kontroly údajů v důchodové evidenci je možnost si ověřit, zda se ve vašem životě nenacházejí prázdná místa a nemáte mezery v důchodovém pojištění. Pokud totiž nepracujete a nenacházíte se v situaci, kdy je uplatňována náhradní doba, vznikají vám v pojištění mezery.

Taková mezera může vzniknout i při střídání zaměstnání, pokud na sebe časově přímo nenavazují. Jde například o situaci, kdy v prvním zaměstnání skončíte v červnu, do druhého nastoupíte až v září a mezitím se nepřihlásíte na úřad práce, protože to považujete za zbytečné nebo si naopak chcete dopřát dovolenou.

Mezery mohou vzniknout i v době, kdy jste velmi dlouhou dobu v evidenci úřadu práce, ale již nepobíráte podporu a nepočítá se vám tak náhradní doba. A můžete je mít i v případě, kdy máte příjmy, na které se placení pojištění nevztahuje. Jde například o příjmy z pronájmu nemovitostí nebo jiné pasivní příjmy, třeba vyplácení zisku z firmy nebo příjmy z akcií.

Mít mezery v pojištění se nevyplatí, protože vám mohou chybět roky potřebné pro nárok na starobní důchod. A pokud nárok máte, mohou vám mezery zbytečně snižovat výši důchodu. Proč? Jednoduše proto, že za dobu, kdy vám chybí doby pojištění, se vám za dané období nepočítají ani žádné příjmy. A protože se výdělky pro výpočet důchodu za celý život průměrují, bude vám „nula“ v příjmech za určité období zbytečně snižovat příjmy z jiných let. Jinými slovy, i když byste v jiných letech měli vyšší příjmy, kvůli mezerám budete pobírat nižší důchod. V závislosti na délce mezer tak můžete přijít o stovky i nižší tisíce korun měsíčně.

Důležité také je, že každý získaný rok pojištění vám zvyšuje důchod. Platí, že čím více let pojištění máte, tím více se vám vaše příjmy do důchodu započítají.

Vyplatí se proto hlídat, abyste ve výpise mezery neměli, případně aby jich bylo jen velmi málo. Existuje sice možnost si některá chybějící období doplatit, ale pouze v omezené míře. Více o tom píšu na straně 101.

Pokud víte, že se nacházíte v situaci, kdy se vám neplatí pojištění, můžete si ho platit dobrovolně. Jde o takzvanou dobrovolnou účast na důchodovém pojištění. V roce 2026 toto pojistné stojí 3 428 Kč měsíčně, v roce 2027 se zvyšuje na 3 617 Kč. Pro potřeby důchodu si takto můžete běžně platit pojištění nejdéle 15 let, v některých zákonem vymezených situacích i déle.

Vše důležité o důchodovém výpisu

Jakmile získáte výpis vaší důchodové evidence, můžete začít se zkoumáním a kontrolou.

V další části příručky budu vše popisovat a ukazovat na výpisu, který získáte ze služby **Moje konto**. Tento výpis považuji za přehlednější a šikovnější a doporučuji pracovat s ním.

Na začátku najdete své osobní údaje a poté již následuje výpis všech evidovaných dob důchodového pojištění. Nyní vám vysvětlím vše důležité, co se vám bude hodit k žádosti o důchod.

Z výpisu se dozvíte čtyři hlavní informace:

1. Kolik let máte odpracováno nebo evidováno jako náhradní dobu pojištění.
2. Kolik jste v jednotlivých letech a v daných zaměstnáních nebo při podnikání vydělali.
3. Kolik dnů v daném roce je bráno jako vyloučená doba (jde o nemoci nebo doby bez výdělků).
4. Kolik dnů, měsíců nebo let není vůbec evidováno a je potřeba se na tato období zaměřit.

Hned na úvod je potřeba upozornit, že celkový počet evidovaných dob uvedený na konci výpisu neznamená, že se všechny tyto doby počítají v rámci nároku na důchod. Na první pohled to může být matoucí, ale je nutné období zkontrolovat, abyste náhodou nepočítali něco, co je sice evidováno, ale nebere se pro výsledný výpočet důchodu v potaz. Typické je to třeba v případě studia nebo nezaměstnanosti, protože tato období se nepočítají celá a získané dny se krátí.

Výpis slouží primárně k tomu, abyste zjistili, jaké doby pojištění nebo náhradní doby pojištění o vás stát eviduje. Zároveň z výpisu zjistíte, jaké výdělky v jednotlivých letech práce jste pobírali a z čeho se tedy bude počítat váš budoucí starobní důchod. A nechybí tam ani doby, které stát vůbec neeviduje.

Některá období života stát bohužel z různých důvodů neeviduje, přestože se mohou počítat a mohou ovlivňovat, jak vysoký budete mít důchod. Patří sem třeba péče o dítě, studium, vojna i další životní okolnosti. Může jít ale také o pojištění, které jste platili při práci v zahraničí, a to včetně práce na Slovensku ještě před rozdělením Československa v roce 1993.

K náhradním dobám bude zpravidla nutné doložit doklady nebo potvrzení, aby vám mohly být započítány. Učinit tak můžete už s předstihem, nebo až při žádosti o důchod. Více o tom píšu na straně 55.

Informace o práci na Slovensku nebo v jiných zemích se řeší individuálně až při žádosti a úřad si údaje z daných zemí vyžádá. Vše s vámi bude řešit úředník, určitě ale mějte vždy připravené informace o tom, kdy a kde v zahraničí jste pracovali. V tomto ohledu může být výpis velmi užitečný, protože přesně zjistíte prázdná (neevidovaná) období, která se mohou týkat právě práce v zahraničí.

Doby pojištění a jejich kontrola

Když pracujete, ať už v zaměstnání nebo jako podnikatel, počítá se vám to pro potřeby důchodu jako odpracovaná doba, tedy doba důchodového pojištění. Platí, že se počítá všechna práce, při které se z výdělků odvádí důchodové pojištění (je součástí sociálního pojištění).

To znamená, že se mohou započítat i různé brigády v mládí či zkrácené úvazky. Není omezení ani věkové, pokud jste pracovali od 15 let, i to se počítá.

Dále platí, že se počítá vždy celé období, tedy nejen pracovní dny, ale také víkendy, státní svátky nebo dovolená. Když jste tedy celý rok zaměstnanec nebo OSVČ, máte pro potřeby důchodu odpracováno 365 dnů, případně 366 dnů, pokud byl přestupný rok.

Počet dnů pojištění v daném roce u jednoho zaměstnavatele najdete ve sloupci **Počet dní**.

Přehled dob pojištění

Pojištění od	Pojištění do	Druh doby	Počet dní
11.07.2005	31.08.2005	pojištění	52
01.08.2006	31.08.2006	pojištění	31
19.01.2009	31.12.2009	pojištění	347
18.01.2010	31.12.2010	pojištění	348
01.01.2011	31.12.2011	pojištění	365
01.01.2012	31.12.2012	pojištění	366
01.01.2013	31.12.2013	pojištění	365
01.01.2014	31.08.2014	pojištění	243

Přehled všech odpracovaných dob si snadno zkontrolujete ve výpisu, vše je vypsáno rok po roce.

Jednotlivé řádky (položky) pod sebou ve výpisu evidují vždy práci v konkrétním roce. Pokud nejde přímo o práci, ale jinou životní situaci (třeba vojnu nebo péči o dítě), také se ve výpisu zobrazí příslušný řádek, a pak jde o náhradní doby.

Pokud jste třeba celé roky pracovali u jednoho zaměstnavatele, budete mít jednotlivé roky vždy vypsané na samostatných řádcích. Samostatný řádek vždy mají i různé práce ve stejném období.

Abyste si to lépe představili, zde je několik příkladů:

1. *Pokud jste od ledna do března pracovali v jedné firmě a od dubna do prosince pak v jiné, bude mít každá tato práce samostatný řádek. A protože se tato období nepřekrývají, budou se počítat odpracované dny obou zaměstnání.*
2. *Pokud jste v jednom roce měli více prací a některé z nich se časově překrývaly (třeba dvě zaměstnání v jednu dobu), budou mít všechna období v jednotlivých pracích svůj vlastní řádek, ale do odpracovaných let se bude počítat vždy jen jedna práce či období. Jinými slovy, za jeden rok můžete odpracovat maximálně 365 dnů (případně 366 v přestupném roce), i když máte třeba dvě zaměstnání na plný úvazek. Výdělky se ale počítají všechny.*
3. *Pokud máte v jednom roce více životních situací (například práci a studium, případně evidenci na úřadu práce a drobný přivýdělek) budou mít všechna období svůj vlastní řádek, ale do doby pojištění se počítá pouze jedno období. Takže třeba studium při práci se navíc nezapočítá.*

Pokud například pracujete pro dva nebo více zaměstnavatelů (například na zkrácený úvazek nebo dohodu), započítá se do odpracovaných let pouze jedna práce, i když odvádíte sociální pojištění ze všech zaměstnání. Příjmy (vyměřovací základy) se vždy počítají všechny, takže výdělky ze dvou souběžných prací se sčítají.

Takto může ve výpisu vypadat souběh dvou prací u různých zaměstnavatelů ve stejném roce.

Přehled dob pojištění

Pojištění od	Pojištění do	Druh doby	Počet dní	Vyměřovací základ	Vyloučené doby
01.01.1997	31.12.1997	pojištění	365	178 511	11
01.01.1998	31.12.1998	pojištění	365	189 297	0
01.01.1999	31.12.1999	pojištění	365	186 961	10
01.01.2000	31.12.2000	pojištění	366	198 949	0
18.09.2000	31.12.2000	pojištění	105	4 620	0
01.01.2001	30.06.2001	pojištění	181	8 155	0
01.01.2001	31.12.2001	pojištění	365	195 261	0
01.01.2002	31.12.2002	pojištění	365	197 556	0

Může nastat i situace, že v jednom roce máte zároveň evidovanou práci i náhradní dobu, pak se daný rok rozepíše do více řádků.

Takto může vypadat výpis za období, kdy jste souběžně studovali a pracovali. V jednom roce jsou uvedeny doby pojištění dvakrát, reálně se ale do důchodu započte 365 nebo 366 dnů.

Přehled dob pojištění

Pojištění od	Pojištění do	Druh doby	Počet dní	Vyměřovací základ	Vyloučené doby
01.01.2005	31.12.2005	pojištění	365	275 222	0
01.01.2006	31.12.2006	pojištění	365	279 512	11
31.08.2006	31.12.2006	ND - studium	123	0	0
01.01.2007	31.12.2007	pojištění	365	207 553	100
01.01.2007	31.12.2007	ND - studium	365	0	0

Pracujete-li takzvaně „na dohodu“, nemusí se vám to vždy počítat do důchodu. Záleží na typu dohody i výši výdělku. Více se o tom dozvíte na straně 48.

Započet některých náhradních doby, typicky studia po 18. roce, se krátí na 80 %. Pokud tedy máte souběh práce, která se vždy počítá ze 100 %, a krácené náhradní doby z 80 %, tak se vám do důchodu vždy započítá kompletní rok, tedy 100 % dnů. Úředníci vždy upřednostňují práci před náhradní dobou.

Někdy se vám může stát, že vám předchozí zaměstnavatel vyplatí prémie nebo jiné peníze až zpětně, když už u něj nepracujete a máte novou práci. Ve výpise to potom poznáte tak, že se ve sloupci **Druh doby** objeví položka **vyměřovací základ** bez odpracovaných dnů. Tyto peníze se vám budou také počítat do důchodu jako výdělek.

Přehled dob pojištění

Pojištění od	Pojištění do	Druh doby	Počet dní	Vyměřovací základ
01.07.2014	31.12.2014	pojištění	184	94 169
01.01.2015	31.12.2015	pojištění	365	254 265
01.01.2016	30.04.2016	pojištění	121	120 574
01.01.2016	31.12.2016	vyměřovací základ	0	8 379
01.08.2016	31.12.2016	pojištění	153	99 659

Co uvidíte, když jste byli zaměstnancem

Základem je doba nazvaná **pojištění**, která se týká většiny zaměstnání a prací. Patří sem běžní zaměstnanci, úředníci, soudci, politici ve volených funkcích, pracující vězni, pěstouni, členové družstev a další povolání nebo funkce, které mají výdělky či odměny zakládající účast na sociálním pojištění. Toto platí pro práci po roce 1996.

Před rokem 1996 bude všechno souhrnně evidováno jako **zaměstnání**.